

Kartta, johon on merkitty tekstissä esitetyt kohteet.

1. Putajän Maatalous & Maansiirtomuseo

Museo on Arto Vuorenniemen keräilyn tulos. Kaikki alkoi vuonna 1972, jolloin Arto hankki tulevan museonsa ensimmäisen traktorin, venäläisen DT-20 vuosimallia 1957. Vähitellen traktoreita ja muita koneita kertyi niin, että vuonna 1993 niitä varten valmistui ensimmäinen museohalli. Siellä oleva materiaali kuvaa aikaa, jolloin ensimmäiset koneet ja laitteet tulivat helpottamaan ihmisen maataloustyötä. Toinen maan-siirtokoneille tarkoitettu halli valmistui vuonna 2001.

2. Patsaspuisto

Museon yhteydessä on Patsaspuisto, joka täydentää museon maatalousteemaa. Se kuvaa aikakautta ennen koneellistumista. Patsaat on tehnyt Tauno Vuorenniemi entiselle kotitalalleen. Patsaat ovat lasikuitua.

Ensimmäinen patsas oli Hevonen ja kyntäjä. Teoksissa on runsaasti mielenkiintoisia yksityiskohtia ja tragiikkaa, muun muassa kaatuneen puun alle jääneen miehen pelastusyritys. Luonnollista on, että mukana on paljon eläinhahmoja.

Osa näistä patsaista on ollut esillä muun muassa Kiasmassa ja Senaatintorilla

Helsingissä. Kurki ja hirvi ovat käyneet jopa Budapestissa asti.

Museoon ja Patsaspuistoon voi tutustua vaikka talon väki ei olisikaan kotona. Ryhmien toivotaan ilmoittavan tulostaan Artolle puhelin 0400-126289.

3. Ylisenkoskientien asuntoalue

Ylisenkoskentielle on muodostunut viihtyisä asuntoalue jossa on vielä rakentamattomia omakotitontteja. Niihin on valmiina valaistu tie sekä vesijohto- että viemäri-liittymät. Ylisenkoskientien ja valtatie 11 väliin on suunniteltu tulevan tiloja yritystoiminnan käyttöön. Tällä alueella ovat Isolähteenmäki Oy:n autohallit ja JH Computer Oy:n tietokonemyymälä ja -huolto. Tontteja myy Sastamalan kaupunki.

4. Ylinenkoski

Kiikoisjoki eli Mouhijoki alkaa Mouhijärvestä Yliseltäkoskelta. Myös tässä koskessa on ollut vesivoimalla käynyt saha ja mylly. Mylly toimi jo 1800-luvulla ja myöhemmin sen yhteyteen rakennettiin saha. Mylly ja saha paloivat vuonna 1947. Paikka on nykyisin yksityisasuntona.

Kyläyhdistys Putajan Ponsi on kunnostanut Ylisenkosken ylimenevän kävelysillan josta voi katsella padolla ja räjäytyksillä nujerrettua koskea. Vielä muutama vuosikymmen sitten oli koski varsinkin keväisin komeasti kuohuva ”paikallinen Imatrankoski”.

5. Mouhijärvi

Mouhijärvi on noin 6 kilometriä pitkä ja leveimmältä kohdaltaan 2 kilometriä.

Syvimmältä kohdaltaan järvi on yli 20 metrin syvyinen. Lukuisten pikkupurojen lisäksi siihen laskee pohjoisesta Kourajoki, jonka alkulähteet ovat Suodenniemen kirkonkylän järvien takana aina Kankaanpäässä ja Hämeenkyrössä asti. Järvi on hyvin kalaisa, muun muassa hyvä kuhajärvi.

6. Rantasauna

Kaupungin omistama, mutta Putajan Ponnin hallitsema rantasauna sijaitsee myös vanhalla sahan tontilla. Siinä toimi saha vuosina 1960-72. Kun saha paloi, niin Suodenniemen kunta lunasti tontin ja sille rakennettiin kyläläisten talkoovoimin rantasauna yhteiseen käyttöön. Saunan yhteydessä on uimaranta, veneiden vesillelaskupaikka ja Suomen kalamiesten omistama laavu.

Vuosina 2010-11 rantasauna kunnostettiin talvilämpimäksi ja rakennettiin tarpeellisia lisätiloja.

Rantasaunalla järjestetään kyläläisten yhteisiä tapahtumia joista eniten yleisöä vetävä on heinäkuinen Kylärieha. Riehassa ovat perinteeksi muodostuneet yhteislaulu ja halonheittomestaruuskilpailut. Rantasaunaa voi myös vuokrata yksityistilaisuuksiin.

7. Kivisillat

Kolmiaukkoinen kivisilta on Putajan symboli. Se kuvaa yhteistyön voimaa – holvikaassa kivi tukee toistaan – ja perinteiden pysyvyyttä eli lujaa graniittia. Kolmiaukkoisen sillan lisäksi vieressä on pienempi yksiaukkoinen silta.

Siltojen historia alkaa vuodesta 1893, jolloin Putajan sahan ja puusillan omistaja Fredrik Johansson teki Turun ja Porin läänin kuvernöörille anomuksen uuden sillan rakentamiseksi Kiikoisjokeen Alisenkosken niskalle. Lukuisien valitusten ja kokousten jälkeen silta valmistui kymmenisen vuotta myöhemmin. Siltamestarina oli Kaarle Lod ja kivet louhittiin parin kilometrin päässä olevasta kalliosta.

Pääsilta on 30 metriä pitkä ja sen hyötyleveys on 5,4 metriä. Kolme holviaukkoa on kukin 3 metriä leveitä ja 3 metriä korkeita. Pienemmän yksiaukkoisen sillan pituus on 16,3 metriä. Sillat ovat osa Putajan kylän paikallistiestöä ja silloilla on kolmen tonnin painorajoitus.

8. Alisenkosken saha

Aliseenkoskeen nykyisten kivisiltojen alapuolelle perustettiin saha 1861. Koski tarjosi vesivoimaa sahan tarpeisiin sen jälkeen kun koskeen oli rakennettu pato. Sahalla oli varsin vaiherikas historia. Omistajina ovat olleet vuoroin kauppiat, norjalaiset ja myös paikallinen yrittäjä.

Koskivoiman lisäksi tuli 1930-luvulla höyrykone ja sen avulla sahan toimintaa voitiin tehostaa. Sahan yhteydessä oli myös vesivoimalla käynyt mylly lähiseudun asukkaiden jyvien jauhatusta varten. Koskessa pyörivä vesiturbiini teki myös sähköä lähitalojen tarpeisiin. Sahan ja myllyn toiminta päättyi 1950-luvulla ja nyt ovat jäljellä vain rauniot.

Nykyisin koski on suosittu perhokalastuspaikka johon Suomen kalamiehet istuttaa kirjolohia ja myy kalastuslupia.

Teksti: Erkki Vuorinen

Karttapohja: Maanmittauslaitos